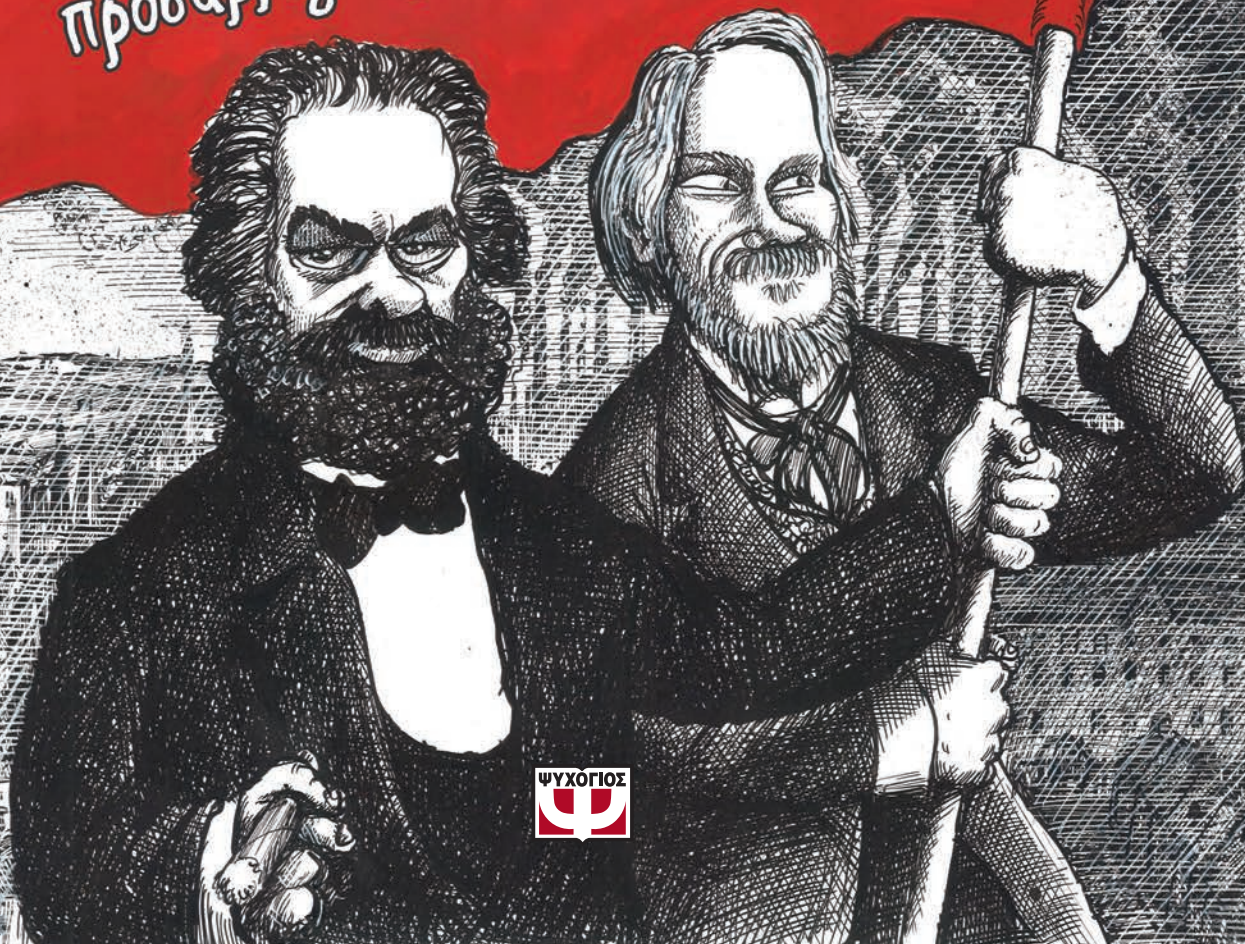

Καρλ Μαρξ· Φρίντριχ Ένγκελς

ΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ

Προσαρμογή: Μάρτιν Ρόουσον

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Το Κομμουνιστικό Μανιφέστο**
ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: The Communist Manifesto
Από τις Εκδόσεις SelfMadeHero, Λονδίνο 2018
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ: Karl Marx & Friedrich Engels
ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Martin Rowson
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Λητώ Ανδρέου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ: Γιώργος Τσίρης
ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΟΦΥΛΛΟΥ: Δημήτρης Χαροκόπος
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνα Λαδοπούλου

©Martin Rowson, 2018

First published in English in 2018 by SelfMadeHero, 139 Pancras Road, London NW1 1UN, www.selfmadehero.com
The right of Martin Rowson to be identified as the author of this work has been asserted by him in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988. All rights reserved.

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2019

Πρώτη έκδοση: Ιούνιος 2019

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2993-9

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2994-6

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.	PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
<i>Από το 1979</i>	<i>Publishers since 1979</i>
Έδρα:	Head Office:
Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση	121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο:	Bookstore:
Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα	13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550	Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psichogios.gr • <http://blog.psichogios.gr>

Καρλ Μαρξ· Φρίντριχ Ένγκελς ΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ

Προλετάριοι όλων των χωρών, ενωθείτε!

Δεν έχετε τίποτα να χάσετε παρά μόνο τις αλυσίδες σας.

Έχετε να κερδίσετε έναν κόσμο ολόκληρο.

Προσαρμογή: Μάρτιν Ρόουσον

Μετάφραση: Λητώ Ανδρέου

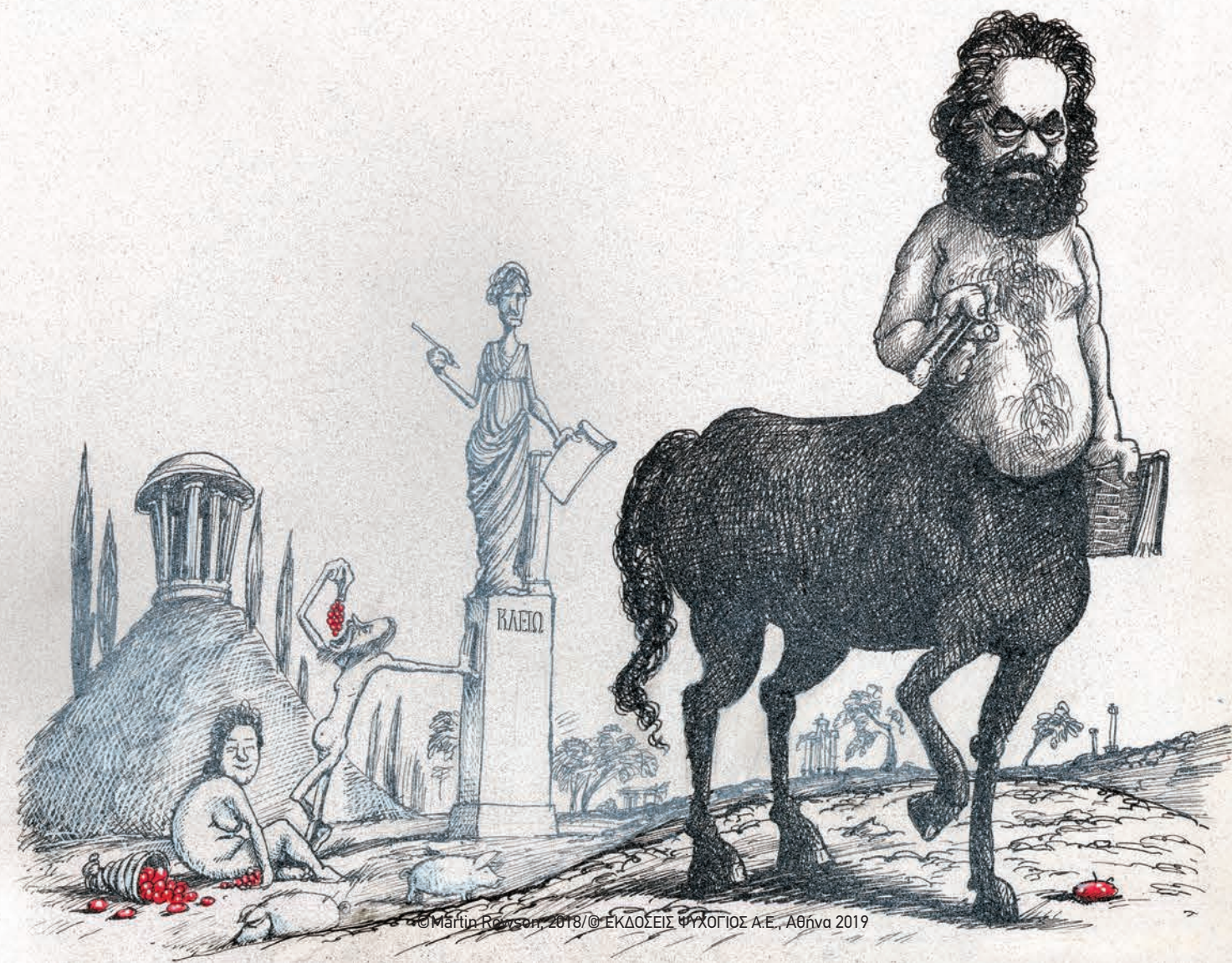

ΠΡΟΛΟΓΟΣ!

Διάβασα για πρώτη φορά το *Κομμουνιστικό Μανιφέστο* όταν ήμουν δεκαέξι ετών και ταυτίστηκα αμέσως και σε απόλυτο βαθμό. Η ιδέα που διατύπωσε ο Καρλ Μαρξ, ότι η ιστορία κρύβει μέσα της ατέλειωτους και ανυποχώρητους μηχανισμούς οι οποίοι, στο τέλος, αναπόφευκτα θα οδηγήσουν στον θρίαμβο των καταπιεσμένων μαζών, δεν είναι μόνο απίστευτα εμψυχω-

τική αλλά και αρκετά ανακουφιστική. Από την οπτική γωνία ενός δεκαεξάχρονου, το βιβλίο είναι και εντυπωσιακά μικρό, παρότι καταφέρει να στριμώξει στις σελίδες του μια πλήρη και συνολική ανάλυση της Ιστορίας Μέχρι Σήμερα, την οποία και μπορείτε να βλέπετε να ξετυλίγεται κάτω από αυτή την εισαγωγή.

Στη μνήμη του ατζέντη και αγαπητού μου φίλου David Miller, που πέθανε πριν συλληφθεί η ιδέα αυτού του βιβλίου, αλλά στον οποίο πιστεύω θα άρεσε πολύ. Και, φυσικά, στην Αηνα, τον Fred και τη Rose, με όλη μου την αγάπη.

Η συγγραφή του *Μανιφέστου* ανατέθηκε στον Μαρξ τον Ιούνιο του 1847 από τη σοσιαλιστική οργάνωση «Ένωση των Δικαίων», ως κείμενο διακήρυξης των αρχών τους. Αναθεωρήθηκε αργότερα, τον Νοέμβριο, κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου της Ένωσης στο Σόχο του Λονδίνου, αφού προηγουμένως τα μέλη της την είχαν μετονομάσει σε «Κομμουνιστική Ένωση». Ο Μαρξ κάθισε επιτέλους να γράψει το *Μανιφέστο* ένα μακρύ Σαββατοκύριακο στις Βρυξέλλες, τέλη Ιανουαρίου του 1848, μετά από τελεσίγραφο της Ένωσης στις 26 Ιανουαρίου που απαιτούσε το κείμενο έως την 1η Φεβρουαρίου. Η περίπτωση αυτή αποτελεί και

ένα πρώιμο παράδειγμα της κάκιστης σχέσης του Μαρξ με τις προθεσμίες, η οποία και αποδείχθηκε περίτρανα με τα είκοσι χρόνια που χρειάστηκε για να ολοκληρώσει το *Κεφάλαιο*. Όταν έγραφε το *Μανιφέστο*, μαζί με τον φίλο, συνεργάτη, συσυγγραφέα και, εν τέλει, χορηγό Φρίντριχ Ένγκελς, του οποίου βέβαια η συνεισφορά ήταν περισσότερο σε επίπεδο έμπνευσης παρά ουσιαστικής συμβολής, ο Μαρξ ήταν είκοσι εννέα ετών· ο Ένγκελς ήταν είκοσι επτά.

Παρότι σύντομο και γραμμένο βιαστικά, το *Μανιφέστο* συνέθετε μια πληθώρα ιδεών που εκ-

κολάπτονταν μέσα στο κεφάλι του Μαρξ και φιλτράρονταν μέσα από τις σκέψεις του για χρόνια, και οι οποίες τελειοποιήθηκαν και διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια ολονύκτιων συζητήσεων με τον Ένγκελς συνοδεία αλκοόλ. Ανταποκρίνονταν σε μια τεράστια ποικιλία ερεθισμάτων· από τη φιλοσοφία του Χέγκελ και τη θεωρία του περί Διαλεκτικής, τον Γερμανικό Ρομαντισμό και τις διαρκείς συνέπειες της Γαλλικής Επανάστασης, μέχρι τις επιπτώσεις που είχαν για τον άνθρωπο η ιδιοκτησία, η εξουσία, η εκβιομηχάνιση και η εκμετάλλευση, με φόντο πάντα το παλιμψηστο της παγκόσμιας ιστορίας. Το εκρηκτικό αυτό μείγμα κατέληξε στις

τριάντα προχειροδεμένες σελίδες του *Μανιφέστου*, μαζί με ένα σύντομο πλάνο δέκα σημείων για τον τρόπο διακυβέρνησης (όπως, για παράδειγμα, «Κατάργηση της διάκρισης μεταξύ πόλης και υπαίθρου» και «Κατάργηση της παιδικής εργοστασιακής εργασίας στη σημερινή της μορφή» [η έμφαση δική μου], και κλείνοντας κάπως αόριστα με ένα γενικόλογό «κ.λπ., κ.λπ.»). Υπήρχε, επιπλέον, και μια ολόκληρη ενότητα, όπως συνήθιζε ο Μαρξ, αφιερωμένη σε ένα αποκρουστικό ξεκαθάρισμα λογαριασμών με όλους τους αντίπαλους σοσιαλιστές με τους οποίους εκείνος και ο Ένγκελς είχαν έρθει σε οριστική ρήξη.

Το αποτέλεσμα μπορεί να ικανοποίησε, μπορεί και όχι, τους συντρόφους τους στην Κομμουνιστική Ένωση. Όπως και να είχαν τα πράγματα, ο αντίκτυπος του *Μανιφέστου* ήταν μηδαμινός όταν εκδόθηκε για πρώτη φορά – στη γερμανική γλώσσα, στο Λονδίνο. Επισιασμένο σε τεράστιο βαθμό από τις επαναστάσεις που ταρακουνούσαν την Ευρώπη το 1848 (τις οποίες ωστόσο δεν είχε εμπνεύσει ή υποκινήσει ούτε στο ελάχιστο), το *Μανιφέστο* ξεχάστηκε στις δεκαετίες καθεστωτικής αντίδρασης που ακολούθησαν. Στο μεταξύ, ο Μαρξ, εξορισμένος στο Λονδίνο από το 1851 και με-

τά, έγραφε εμπρηστικά άρθρα εν μέσω ενασχόλησής του με θέματα της πολιτικής επιτροπής και ανεπιτυχούς προσπάθειας να ολοκληρώσει τη συγγραφή του *Κεφαλαίου*. Οι πρόωροι θάνατοι διαφόρων συγγενών αλλά και η σταθερή γενναιοδωρία του Ένγκελς, η οποία, με τη σειρά της, πήγαζε από την απασχόλησή του στο κλωστήριο βάμβακος του πατέρα του στο Μάντσεστερ, ήταν τα μόνα πράγματα που γλίτωναν τον Μαρξ από την απόλυτη ένδεια. Είκοσι χρόνια αργότερα, όμως, αποδείχθηκε ότι το *Μανιφέστο* δεν ήταν τελικά ξεγραμμένο· ήταν απλώς αδρανές.

Το ενδιαφέρον για το φυλλάδιο των Μαρξ και Ένγκελς αναζωπυρώθηκε το 1871 με την κατάπιξη της Παρισινής Κομμούνας, το διάρκειας οκτώ εβδομάδων πείραμα ακραίου επαναστατικού σοσιαλισμού. Η κυβέρνηση της νέας Γαλλικής Δημοκρατίας σκότωσε σε μία εβδομάδα περισσότερους πολίτες απ' ό,τι η Τρομοκρατία του Ροβεσπιέρου σε δεκατρείς μήνες τη δεκαετία του 1790. Την ίδια στιγμή στη Γερμανία, το *Μανιφέστο* επιστρατεύονταν ως αποδεικτικό στοιχείο στις δίκες των ηγετών του γερμανικού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος για προδοσία. Το 1872 τυπώθηκε άρον άρον μια νέα γερμανι-

κή έκδοση. Γράφοντας νέο πρόλογο, ο Μαρξ και ο Ένγκελς χαρακτήρισαν το *Μανιφέστο* «ιστορικό έγγραφο», αιτιολογώντας έτσι την απόφασή τους να μην επικαιροποιήσουν αναφορές σε πρόσωπα όπως ο Αυστριακός καγκελάριος Μέτερνιχ και ο Γάλλος πρωθυπουργός Γκιζό, οι οποίες είχαν καταστεί πλέον περιττές μετά την πτώση και των δύο ανδρών από την εξουσία, λίγες μόνο ημέρες από την πρώτη έκδοση του *Μανιφέστου* το 1848. Παρ' όλα αυτά, μέσα στα επόμενα σαράντα χρόνια κυκλοφόρησαν δεκάδες ανατυπώσεις και μεταφράσεις του *Μανιφέστου*. Τα υπόλοιπα είναι, όπως λέμε, ιστορία.

Όταν πέθανε ο Μαρξ, τον Μάρτιο του 1883, ο Ένγκελς είπε στους άλλους δέκα που παρευρέθηκαν στην κηδεία, ότι «το όνομα και το έργο του θα αντέξουν μέσα στους αιώνες». Αμφιβάλλω, όμως, αν ακόμα κι ο Ένγκελς θα φανταζόταν ποτέ ότι μέσα σε λιγότερο από πενήντα χρόνια σχεδόν η μισή ανθρωπότητα θα κυβερ-

νόταν σύμφωνα με τις ιδέες και τις φιλοδοξίες που παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά στο Κομμουνιστικό Μανιφέστο, ούτε και ότι κατά τον 21ο αιώνα ένα πέμπτο της θα συνέχιζε, καλώς ή κακώς, να κυβερνάται ακόμη.

Ο δεκαεξάχρονος εαυτός μου πράγματι απε-

λευθερώθηκε όταν διάβασε το *Μανιφέστο*: αν και στα σαράντα χρόνια που έχουν μεσολαβήσει από τότε έχω αναθεωρήσει κάπως τη γνώμη μου για τον Μαρξ, θεωρώντας ότι γενικώς ξεπουλά—κι αρκετά αυστηρά μάλιστα— τις ιδέες του Χέγκελ και προσκολλάται υπερβολικά στο Κράτος αντί να ασχολείται με τις ουσιαστικές υποθέσεις

που υπαγορεύει στις λαμπρές του αναλύσεις. Σε αυτές περιλαμβάνεται η υλιστική αντίληψη της ιστορίας, καθώς και η άποψη ότι η εμετάλλευση και ιδιοποίηση (αυτό που θα αποκαλούσαμε «κλοπή») του ανθρώπου τον μετατρέπει σε εμπόρευμα, μια μηχανή παραγωγής κρέατος που υπάρχει μόνο για να την αρμέγουν για την υπε-

ραξία της και για να πλουτίζει ακόμα περισσότερο τους ήδη έχοντες. Επίσης, εξακολουθώ να απολαμβάνω την ειρωνεία που υπάρχει στο γεγονός ότι αυτή η συναρπαστική ανάγνωση της ιστορίας και των ανθρώπινων σχέσεων σχεδόν ως γεωλογικό φαινόμενο που προκύπτει από την

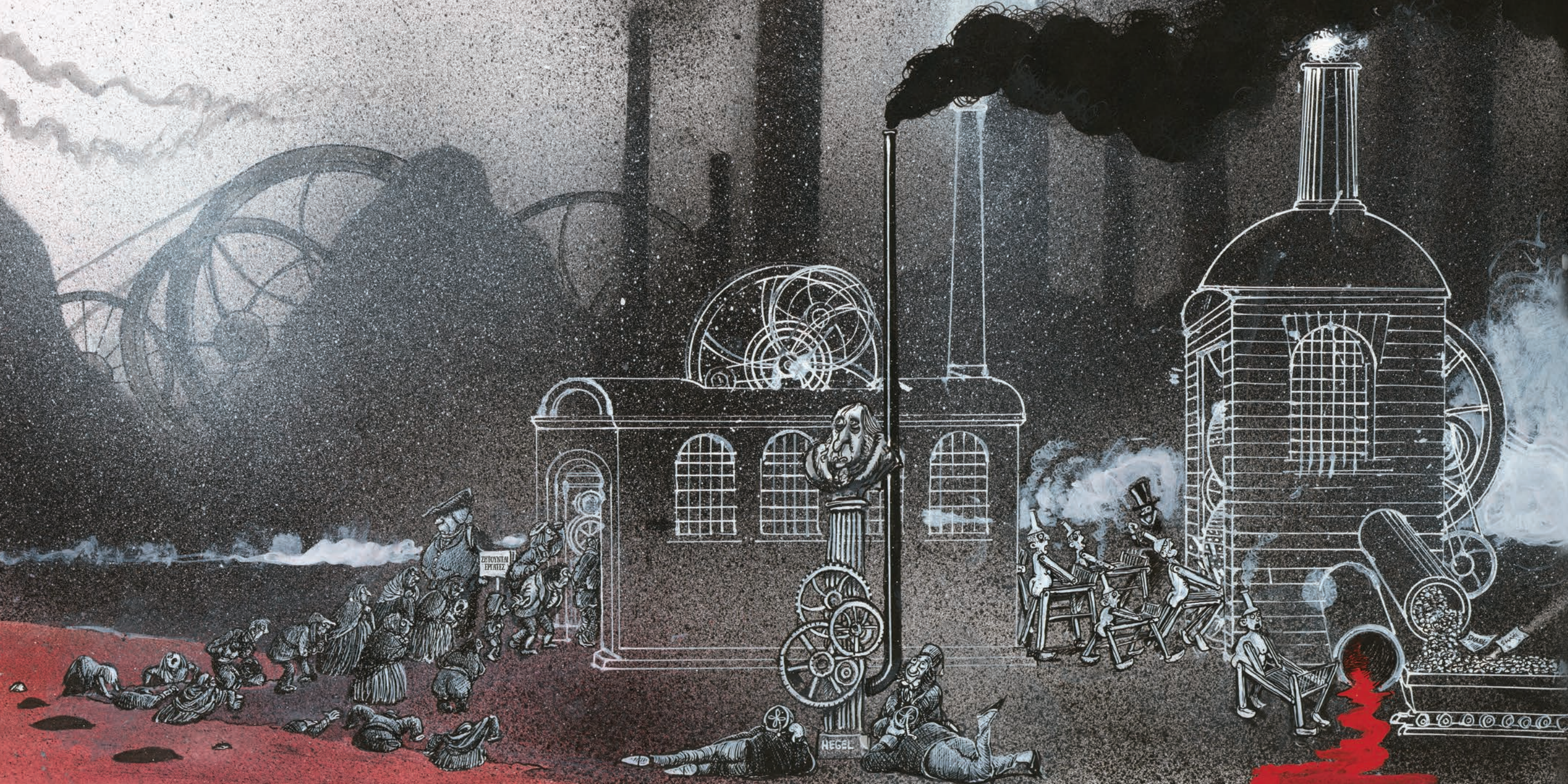
τεκτονική σύγκρουση των τάξεων, όντας συνεπώς εντελώς απρόσωπο, ξεκίνησε από δύο τύπους που τα έπιναν σε μια παμπ και, τελικά, άλλαξαν τον κόσμο. Για την ακρίβεια, δεν ήταν σπάνιο να συναντήσεις τον Μαρξ και τον Ένγκελς σε παμπ. Κατά τη μακρά εξορία του στο

Λονδίνο, ο Μαρξ «ενίσχυε» τακτικά το μπαρ «The Pindar of Wakefield» στο Κινγκς Κρος. Μεταγενέστεροι θαμώνες του μαγαζιού, που σήμερα ονομάζεται «The Water Rats», ήταν ο Λένιν, ο Μπομπ Ντίλαν, οι Rogues και οι Oasis. Οι τελευταίοι τρεις, μάλιστα, έκαναν εκεί τις

πρώτες τους εμφανίσεις στο Λονδίνο. Φοβάμαι, ωστόσο, ότι ακόμα κι ο πιο φανατικός μαρξιστής ιστορικός θα αδυνατούσε να εντοπίσει κάποια βαθύτερη ιστορική σύνδεση ανάμεσα στον Καρλ Μαρξ και τον Σέιν ΜακΓκόουαν των Rogues ή τον Νόελ Γιάλαχερ των Oasis.

Όπως γνωρίζουμε, η ιστορία –μέχρι στιγμής τουλάχιστον– δεν έχει εξελιχθεί ακριβώς όπως ήλπιζε ή είχε προφητεύσει ο Μαρξ, αν και δε φταίει εκείνος που ο πολιορκητικός κριός που σφυροκοπά τα τείχη της εκάστοτε ελίτ πάντα φαίνεται να «λυγίζει» την τελευταία στιγμή, καταλήγοντας να ισχυροποιεί περαιτέρω τα ακόμα υψηλότερα τείχη που χτίζουν νέες ελίτ, οι οποίες, με τη σειρά τους, διψούν πλέον για εκδίκηση.

Σε μια περίοδο έντονων πολιτικών αναταραχών στην Ευρώπη, το Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος, των Καρλ Μαρξ και Φρίντριχ Ένγκελς, που εκδόθηκε το 1848 αποτέλεσε μια έντονη κριτική του καπιταλισμού και ταυτόχρονα ένα ριζοσπαστικό κάλεσμα στα όπλα. Παραμένει η πιο ευφυής εισαγωγή στις ιδέες του κομμουνισμού και η πιο διαυγής ανάλυση των σκοπών του. Πολλά από όσα πρότεινε εξακολουθούν να βρίσκονται στην καρδιά του πολιτικού διαλόγου ακόμα και κατά τον 21ο πρώτο αιώνα. Δεν αποτελεί έκπληξη, λοιπόν, ότι το Κομμουνιστικό Μανιφέστο (όπως μετονομάστηκε αργότερα) είναι το δεύτερο πιο ευπώλητο βιβλίο όλων των εποχών, μετά τη Βίβλο.

Ο Μάρτιν Ρόουσον, κομίστας της εφημερίδας Guardian, χρησιμοποιεί το ταλέντο και το πνεύμα του για τη διασκευή του Κομμουνιστικού Μανιφέστου σε αυτό το κόμικ. Το αποτέλεσμα είναι ένα άρτιο βιβλίο, που υπενθυμίζει τις πολιτικές της ελπίδας εισάγοντας τον αναγνώστη στην πολιτική θεωρία του κομμουνισμού.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-2993-9

9 786180 129939

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 20832